

Messier Klub

Észlelőink:

Bozsoky János (Kaposvár)	11 T
Görgei Zoltán (Tamási)	9 L
Jakabfi Tamás (Kaposvár)	10 T
Kovács Gábor (Hódmezővásárhely)	40 C
Lőrincz Imre (Budapest)	10 L
Sánta Gábor (Kisújszállás)	10 T

A május–augusztusi időszak igencsak szegényesre sikerült a Messier-objektumok szempontjából. Mindössze 6 észlelőtől kaptunk megfigyeléseket; bár Görgei Zoltán és Lőrincz Imre munkája mind mennyiség, mind minőség tekintetében kiemelkedik az anyagból. Ők sok tavaszi galaxist is

fölvettek a programba, ami igen szerencsés választásnak tűnik. (A Vir–Com és az UMa–CVn vidéki galaxisokról, néhány kivételtől eltekintve, gyakorlatilag nincs értékelhető archív anyag.)

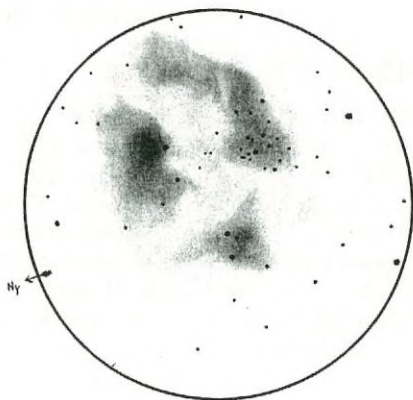
Ugyanez a kijelentés igaz a Sgr „jellegtelen” objektumaira is, elsősorban a déli gömbhalmazokra és a nyílthalmazokra lehet gondolni. Imre anyagában erről a területről is találunk rajzokat, leírásokat.

Figyelemre méltó a kisebb távcsövek előretörése: a megfigyelések kilencven százaléka 9–11 cm átmérőjű távcsövekkel készült. A Szegedi Csillagvizsgáló távcsöve az egyetlen kivétel; a régi optikai rendszerrel vizuálisan Kovács Gábor észlelt utóljára. A nyár végén Fűrész Gábor vezetésével teljesen átalakult a távcső, de ez már egy másik történet...

A rovat az utóbbi időben ritkábban jelentkezik. A régi észlelők figyelme egyre inkább a „klasszikus” mély-egezés felé fordul, az új generáció előretörése pedig még várta magát. Mivel az így összegyűlt anyag heterogén, nem lehetett tematikus feldolgozást készíteni. Alább az időszak legérdekesebb megfigyelései közül válogatunk.

M8 DF Sgr

10 L, 47x, OIII szűrő: Nagy, a fényes részeit tekintve is legalább 40 ívperc méretű köd. Azonban a mély-ég szűrő az egész környező égterületen halvány ködfelületeket tesz láthatóvá. Maga az M8 három fényes részre osztható, ezek között kígyózik a nem teljesen sötét, alacsonyabb felületi fényességű ködfoltokkal tarkított „lagúna”. Ez valójában egy sötét köd az emissziós köd előterében, amelyen néhol áttetszik a fényes háttér, így alakul ki a fentebb említett szerkezet. A sötét köd széle feltűnően csipkés. A

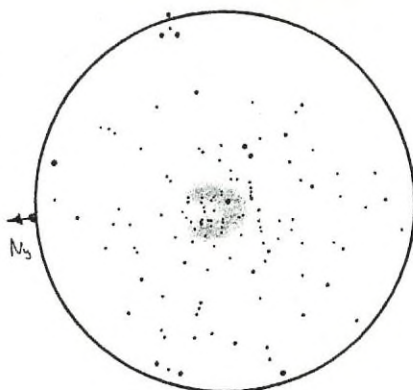
M8, 10 L, 47x, LM:72'. (Lőrincz I.)

keleti oldalon egy fényes nyílthalmaz látható, 20–23 csillaggal. A köd három része közül a keleti a legfényesebb; a rajzon is ábrázolt fényes ködcsomó az egész ködösség legintenzívebb része. A legérdekesebb szerkezete a keleti résznek van, a köd felületén kusza vonalú, vékony, sötét benyúlások kanyarognak. Hmg: 6,4; S: 5–6. (*Lőrincz Imre*)

M11 NY Sct

9 L, 80x: A NY legfényesebb része K-Ny fekvésű patkót formál, amely csak részlegesen bontott, a belseje ködös. A D-i ágban látható a legfényesebb csillag, míg a K-i felén egy halvány csillagokból álló ösvény húzódik ÉK–DNy irányban. A halmazról és a gazdag csillagmezőről lehetetlen pontos rajtot készíteni, de a legfényesebb halmaztagokat igyekeztem pontosan rajzolni. S: 7; T: 5. (*Görgei Zoltán*)

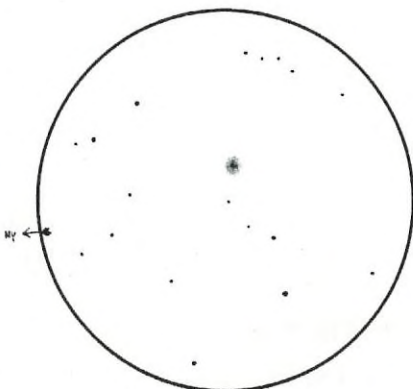
M11, 9 L, 80x, LM: 37'. (*Görgei Z.*)

M70 GH Sgr

10 L, 47x: A Messier-archívumomból eddig még hiányzó objektumot a holdfényes égen is sikerült elcsípniem, annak ellenére, hogy delelésben sem emelkedik magasan a horizont fölé. Kb. 2'–3' átmérőjű, kontrasztos, kompakt objektum, fényes maggal és halványabb peremmel. A centrum fényessége szokatlanul nagy. Egy kinyúlást is látni véltem D felé. Hmg: 5,2; S: 3–4. (*Lőrincz Imre*)

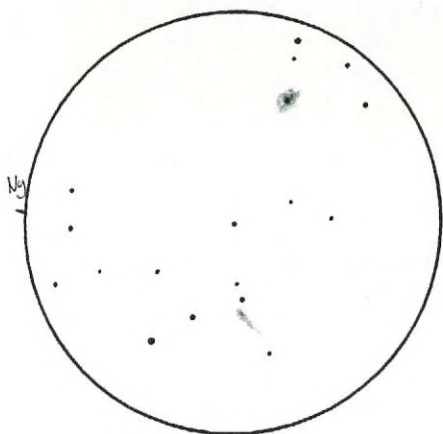
M70, 10 L, 47x, LM: 72'. (*Lőrincz I.*)

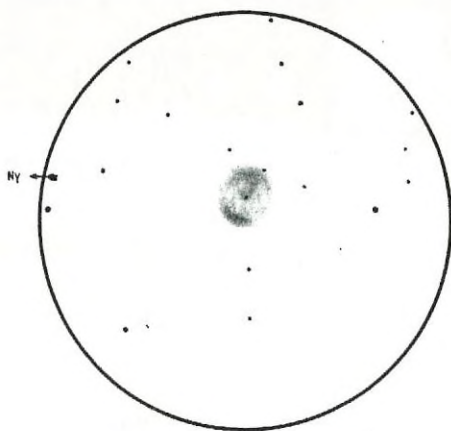
M81–2 GX+GX, UMa

11T, 24x: Kevesebb gyakorlattal is jól láttam a két galaxist. Az M81 nagyobb, fényesebb maggal, míg az M82 halványabb, hosszúkás alakú. T: 5, S: 7. (*Jakabfi Tamás*)

11T, 30x: Az UMA egyik legjellegzetesebb GX-párja az M81–82. Az M81 lapjáról látszik, magja kiemelkedően fényes. Ezzel a távcsővel szemlélve a halo halvány, részletek nélküli. Az M82-re oldalról látunk rá; a központban fut a jellegzetes fényes sávja. E galaxis ÉK-i vége kicsúcsosodva vékonyodik el. A felületen sok részlet, sötét sáv, folt, töredezettség látszik. Nagyon jó égen és nagyobb távcsővel szemlélve az M81 halója lehelet finoman csavarodik, ahogy a spirálkarok sodrása érezhetővé válik. (*Bozsoky János*)

M81, 11 T, 30x, LM: 40'. (Bozsoky J.)

M83, 10 L, 47x, LM: 72'. (Lőrincz I.)

M83 GX Hya

10 L, 47x: Kb. 12' kiterjedésű GX, kör alakú. Fényes és viszonylag kis méretű magrésze van (1'-2'). Egészen könnyen látszanak a spirálkarok, melyek közül a déli fényesebb, de az északi kontrasztja jobb. A karok és a magrész között halvány felületek látszanak, a déli felé egy küllő alakzat húzódik. Lehet, hogy ez maga az SBB típusú galaxis küllője? A felületen több sötét folt is látható, ezek a spirálkaroktól távolabb eső, alacsonyabb felületi fényességű területek. Jobb égen valószínűleg még több látszott volna belőle. Hmg: 5,3 (a Hydrában), S: 4-5. (Lőrincz Imre)

SZABÓ GYULA

Apróhirdetések

ELADÓ egy 200/1100-as gőzöletlen Q-bus tükör (12 eFt), egy 46/560-as refraktor + képfordító prizma + fém háromláb (10 eFt), egy 6-7 kg-os magnéziumtömb, könnyű, jól megmunkálható, jól ég (5 eFt). Esetleg csere is érdekel. *Szuhács Attila, 1165 Budapest, Linda tér 5., tel.: (1) 403-7117, (20) 332-2864*

KERESEK 10 mm fókuszú Zeiss orthoszkopikus okulárt. **ELADÓ** csillagászati könyvek: A Messier-album, A távcső világa, Csillagképek atlasza stb. Flammarion: Népszerű csillagásztan (1900-as kiadás). Válaszborítékért listát küldök. *Farkas Ernő, 1161 Budapest, Csömöri út 81.*

ELADÓ „nagy Mizár”: 150/750-es Newton-reflektor, óragép, 2 db okulár, Barlow, szín-

szűrők, faláda. Vadonatúj, ára 230 000 Ft. 203/1200-as Newton-tubus, a főtükrök és a segédtükör Intes gyártmány, $\lambda/8$ (95%-os definíciós fényesség). A segédtükör 15%-os kitarakású, maximális képkontraszt. A tubus Sári Pál gyártmánya. *Írányár 290 000 Ft. Babcsán Gábor, tel.: (1) 275-2875 (reggel).*

ELADÓ 114/900-as japán Newton (30 000 Ft), hozzávaló német mechanika óragép nélkül (30 000 Ft), ellensúly helyett is felszerelhető 60/400-as tele (négytagú objektívvel) M 42-es menettel (30 000 Ft). Mindhárom együtt: 80 000 Ft. Okulárok: 5 mm és 9 mm Vixen ortho (8-8 ezer Ft) és 14 mm Kellner (55°) (6 ezer Ft). Mindhárom okulár: 20 000 Ft. Lumicon premium mély-ég szűrő 20 000 Ft, Zeiss 16x50-es binokulár 40 000 Ft. Keresek óriásbinokulárt (80 mm-től, sérültet is) és prizma nélküli 3-as okulárreolvort. *Szánthó Lajos, tel.: (1) 466-7476 (csak üzenet, visszahívom!)*